
"Αποζημίωση από Τροχαία Ατυχήματα" Συνέδριο Ένωσης Ελλήνων Νομικών eΘέμις

Χρήση προσωπικών δεδομένων ως αποδεικτικών δεδομένων στις δίκες για αποζημίωση από τροχαία.
Το παράδειγμα φωτογραφιών από το Facebook.

Ευάγγελος Ι. Μαργαρίτης
Δικηγόρος, Δ.Ν., CIPP/E
Μεταδιδακτορικός Ερευνητής
Νομικής Αθηνών

---

1. Το πρόβλημα: Είναι δικονομικά επιτρεπτή η επίκληση φωτογραφιών από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την απόκρουση ενδίκων βοηθημάτων;

- Πολλά Παραδείγματα από τη Δικηγορική Καθημερινότητα με ενάγοντες να επικαλούνται σωματική αναπηρία ή παραμόρφωση καθώς και επελθούσα ηθική βλάβη αν και εμφανίζονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να ... οδηγούν, να απολαμβάνουν στιγμές και να έχουν επανέλθει πλήρως!
- Μπορεί ο δικηγόρος του εναγομένου ή της ασφαλιστικής του να τα προσκομίσει στο Δικαστήριο;
- Ή είναι καρποί του απαγορευμένου δένδρου «μολύνοντας» την αποδεικτική διαδικασία;
- Fruit of the poisonous tree doctrine - [Silverthorne Lumber Co. v. United States](#), 251 U.S. 385 (1920)

---

2. Είναι εν γένει επιτρεπτή η επεξεργασία φωτογραφιών ως προσωπικών δεδομένων;

- «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»: κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων») - περιλαμβάνεται η εικόνα.

- Για να είναι νόμιμη η επεξεργασία, πρέπει να συντρέχει «νομική βάση επεξεργασίας» από τα άρθρα 6 και 9 ΓΚΠΔ. Εκτός από τη συγκατάθεση/ συναίνεση, υπάρχουν και άλλες βάσεις επεξεργασίας.

- Εν προκειμένω είναι κρίσιμη η περ. 6 παρ. 1 στ ΓΚΠΔ:

η επεξεργασία είναι επιτρεπτή όταν είναι απαραίτητη για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος, εκτός εάν έναντι των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί.

- Για τα «ευαίσθητα δεδομένα» κρίσιμη είναι η περ. 9 παρ. 2 στ ΓΚΠΔ:

η επεξεργασία είναι επιτρεπτή όταν είναι απαραίτητη για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων ή όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα,

- Πρβλ. και αρ. 51 του Προοιμίου: *Η επεξεργασία φωτογραφιών δεν θα πρέπει συστηματικά να θεωρείται ότι είναι επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς αυτές καλύπτονται από τον ορισμό των βιομετρικών δεδομένων μόνο σε περίπτωση επεξεργασίας μέσω ειδικών τεχνικών μέσων που επιτρέπουν την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση ή επαλήθευση της ταυτότητας ενός φυσικού προσώπου.*

---

3. Τι προβλέπεται νομοθετικά για τις φωτογραφίες ως αποδεικτικά μέσα;

- Άρθρο 9^Α Σ: Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.
- Άρθρο 19 παρ. 3 Σ: Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9.
- Άρθρο 444 ΚΠολΔ: «1. Ιδιωτικά έγγραφα θεωρούνται και ... γ) φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις, φωνοληψίες και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση.
- 2. Μηχανική απεικόνιση, κατά την έννοια της παραγράφου 1, είναι και κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων, που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα, όπως επίσης και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον τα μέσα και τα υλικά αυτά προορίζονται ή είναι πρόσφορα να αποδείξουν γεγονότα που έχουν έννομη σημασία».

---

4. Τι γίνεται δεκτό στη νομολογία για τη χρήση φωτογραφίες από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως αποδεικτικών μέσων; ;

A. Η πάγια θέση των δικαστηρίων της ουσίας

• **Βλ. ΕιρΠατρών 1594/2018/ ΕφΛαρ 346/2015/ ΜΠρΘεσσαλ 13748/2017 ΤΝΠ / ΕφΑΘ 175/2014 / ΕιρΘεσσαλ 6981/2017/ ΤριμΕφΑΘ 175/2014, Βούλευμα ΠλημμΑΘ 1281/2014).**

• Απαγορευμένα αποδεικτικά μέσα, τα οποία δεν λαμβάνονται υπ' όψιν στα πλαίσια της δίκης, αποτελούν και οι εκτυπώσεις που αποτυπώνουν αναρτήσεις στις οποίες προέβη κάποιος χρήστης στο «προφίλ» του στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης “facebook” ώστε να είναι ορατές μόνο από τους «φίλους» του στο συγκεκριμένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης.

• Περαιτέρω, ο Ν. 2472/1997 ... τιμωρεί την κατάργηση του απορρήτου και της μυστικότητας της ιδιωτικής ζωής σε περίπτωση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων χωρίς να υφίσταται συναίνεση για την επεξεργασία τους .

• Αφορά, δηλαδή, σε επεμβάσεις σε αρχεία που είναι κρυφά και δεν έχουν δημοσιοποιηθεί και στην επεξεργασία κρυφών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από επέμβαση σε κρυφό αρχείο. Όσο η ιδιωτική ζωή είναι απόρρητη είναι άξια προστασίας, όμως όταν πλέον έχει ευρέως δημοσιοποιηθεί παύει να είναι άξια προστασίας από τον εν λόγω νόμο, ήτοι όταν τέτοια προσωπικά δεδομένα του ατόμου είναι γνωστά σε ένα σχετικά μεγάλο αριθμό προσώπων ή μπορούν να γίνουν από αυτούς εύκολα αντιληπτά και θεωρούνται εξακριβωμένα, τότε δεν προσβάλλεται το δικαίωμα για πληροφορική αυτοδιάθεση και στην ιδιωτική ζωή.

• Στην περίπτωση του μέσου κοινωνικής δικτύωσης “facebook”, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να προβεί σε ρυθμίσεις ιδιωτικότητας στο «προφίλ» του, εάν επιθυμεί να περιορίσει τον κύκλο των προσώπων που έχουν πρόσβαση σε αυτό, στις φωτογραφίες του και γενικότερα στις αναρτήσεις του, δηλαδή να προβεί σε ρυθμίσεις περιορισμού προσβάσεως στις πληροφορίες του. Ακόμη όμως, έχει τη δυνατότητα να καταστήσει δημόσια κι ελεύθερα προσβάσιμα σε όλους (ακόμη και σε χρήστες του διαδικτύου που δεν έχουν λογαριασμό στο “facebook”) τα στοιχεία αυτά, με την καταχώρισή τους στον εν λόγω ιστότοπο χωρίς ρυθμίσεις ασφαλείας. Πληροφορίες, όμως, οι οποίες αναρτώνται από το υποκείμενο των δεδομένων σε δημόσια πρόσβαση στο διαδίκτυο δεν συνιστούν προσωπικό δεδομένο και δεν εμπίπτουν στις προστατευτικές διατάξεις του Ν. 2472/1997

4.B. Το παράδοξο της νομολογίας!

- Αναφέρεται ότι «Πληροφορίες, όμως, οι οποίες αναρτώνται από το υποκείμενο των δεδομένων σε δημόσια πρόσβαση στο διαδίκτυο **δεν συνιστούν προσωπικό δεδομένο...»...**

- Διάκριση μεταξύ κρυφού και φανερού αρχείου

- Εξάρτηση της νομιμότητας της επεξεργασίας αποκλειστικά από τη συναίνεση του υποκειμένου!

- **ΌΜΩΣ:**

- Προσωπικό δεδομένο συνιστά κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο.

- Δεν προκύπτει στο νόμο προστασία μόνο των «κρυφών» αρχείων, αλλά κάθε προσωπικού δεδομένου, είτε περιέχεται σε αρχείο/ σύστημα αρχειοθέτησης, ή όχι (εφ' όσον γίνεται με αυτοματοποιημένα μέσα)

- Παραβλέπει τελείως τις νομικές βάσεις επεξεργασίας πρ. δεδομένων όταν είναι αναγκαία για την υποστήριξη εννόμου συμφέροντος δικαστικής προστασίας του υπεύθυνου επεξεργασίας.

- Βλ. ΕΦ ΠΕΙΡ 214/2016 – ΝΟΜΟΣ: ...οι φωτογραφίες (ορισμένων εκ του **facebook**), των οποίων η γνησιότητα δεν αμφισβητείται (άρθρα 444 § 1 περ. γ, 448 § 2 και 457 § 4 ΚΠολΔ, όπως η πρώτη των διατάξεων αυτών αντικαταστάθηκε με το άρθρο 40 § 1 του Ν. 3994/2011), οι οποίες θεωρούνται ιδιωτικά έγγραφα (ΑΠ 1626/2000, Δνη 2001/711).

---

5. Η απόφαση ΟΛΑΠ 1/2017

- Η υπ' αριθ. 1/2017 απόφαση της Ολομελείας του Ανώτατου Ακυρωτικού αναφέρει ότι «... η προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν εξικνείται μέχρι της πλήρους απαγορεύσεως της επεξεργασίας τους, αλλά στη θέσπιση όρων και προϋποθέσεων, υπό τις οποίες είναι επιτρεπτή η επεξεργασία τους, ούτως ώστε να επιτευχθεί μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ της προστασίας του δικαιώματος αυτού, και της ικανοποίησεως και άλλων συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων, όπως είναι το δικαίωμα της έννομης προστασίας (άρθρο 20 παρ.1 Συντάγματος) και της επιχειρηματικής ελευθερίας (άρθρα 5 και 106 παρ.2 Συντάγματος)».
- Αναγνωρίζει ότι τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, δεν είναι απόλυτα, αλλά όπως και κάθε άλλο συνταγματικό δικαίωμα, μπορούν να περιορισθούν αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι δημόσιου συμφέροντος και αν η άσκησή τους προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων. Και τούτο, υπό τον όρο ότι δεν παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, την οποία το άρθρο 25 παρ.1 του Συντάγματος.
- κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: ... ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ....
- Τέτοια περίπτωση συνδρομής υπέρτερου εννόμου συμφέροντος συνιστά, ιδίως, η περίπτωση κατά την οποία τα στοιχεία που ζητούνται είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου. Το παραπάνω επιχείρημα αντλείται από το άρθρο 7 § 2 γ' του Ν 2472/1997 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 § 1 του Ν. 2915/2001), που αφορά την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, αλλά εφαρμόζεται κατά μείζονα λόγο και στην επεξεργασία απλών προσωπικών δεδομένων.

---

6. Ίδια Θέση

- Είναι νόμιμη και επιτρεπτή η επίκληση φωτογραφιών από το Facebook, ακόμη και χωρίς την συναίνεση ή γνώση του αντιδίκου, όταν:
- Χρησιμοποιούνται ως «ύστατο μέσο» για την απόδειξη ισχυρισμών, κατά τα άρθρα 6 παρ. 1 στ ή/ και 9 παρ. 2 στ. ΓΚΠΔ
- Προϋπόθεση για τη νόμιμη εφαρμογή της παραπάνω διάταξης είναι ότι τα δεδομένα, των οποίων ζητείται η χορήγηση ή για τα οποία πρόκειται η χρήση, πρέπει να είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (αρχή της αναγκαιότητας), και δη ενόψει της συγκεκριμένης δίκης που εκκρεμεί.
- Η αναγκαιότητα δε υφίσταται όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα ηπιότερα μέσα. Τα δεδομένα, επίσης, δεν πρέπει να είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως απαραίτητα για την υπεράσπιση του δικαιώματος (αρχή της αναλογικότητας).

---

7. Αντί Επιλόγου: Τα emoji ως αποδεικτικά μέσα

- Μπορεί η χρήση των emoji να στοιχειοθετήσει δικαιοπρακτική βούληση;
- Μπορεί να θεωρηθεί «εξύβριση»;
- Πώς μπορεί να το αξιολογήσει ο Δικαστής;

Ευχαριστώ για την Προσοχή Σας ☺

